

Att skräddarsy ett minne för livet

Studentmössan 1980–2025: pris och utveckling
När studentfirandet blev personligt

Förord

Studentfirandet handlar om gemenskap, glädje, lättnad, separationsångest och framtidstro. Familjer och vänner samlas. Unga människor tar ett stort steg in i vuxenlivet. Det är en tid som många minns hela livet.

Men den traditionen har inte stått still. Den har förändrats med nya generationer, nya vanor och större valfrihet. Det som en gång var mer uniformt har med tiden blivit mer personligt. I dag finns fler sätt att fira, fler uttryck och större möjligheter att sätta en personlig prägel på dagen. För många har studenten blivit ett personligt minne som inte bara handlar om att gå ut skolan, utan också om att få visa vem man är.

Det är mot den här bakgrunden som ABC-Gruppens Studentindex tagits fram.

Med Studentindex vill vi visa hur traditionen har förändrats mellan 1980 och 2025. Vi följer prisutvecklingen av några av studentfirandets mest välkända delar: smörgåstårtan, studentmössan, studentkostymen och studentskylten – i över 45 år.

Siffrorna bygger på ett hundratal annonser i gamla svenska tidningar hämtade ur Kungliga bibliotekets tidningsarkiv. Där uppgifter saknats har vi kompletterat med annonser från bevakningsverktyget Retriever samt ABC-Gruppens eget arkiv. Vi har också fått uppgifter direkt från de få äldre butiker som fortfarande har prislistor över kostymer från 1980-talet, som Tremark i Alingsås.

Resultatet är en tidsresa genom en av Sveriges mest älskade högtider.

Bakom siffrorna finns en berättelse: om studentfirandet som gått från något ganska enkelt till en omfattande ritual med starka känslor – av att vara fri, odödlig, och livrädd under samma magkittlande resa.

Jesper Knutson

Pressansvarig för ABC-Gruppen

01.

Därför börjar Studentindex på 1980-talet

År 1845 började Uppsalastudenter bära studentmössa vid ett nordiskt studentmöte i Köpenhamn. Då hörde studentmössan till universitetet, inte gymnasiet. Den var en symbol för en liten värld av högre studier, långt ifrån något som gällde alla. Kvinnor fick inte heller bära den. Men 1892 gick kvinnliga studenter i Uppsala ut i protest. Efter det blev studentmössan ett plagg för både kvinnor och män.

När studentexamen 1862 flyttades från universitetet till gymnasier och läroverk, förändrades studentmössans betydelse.

När studentexamen 1862 flyttades från universitetet till gymnasier och läroverk förändrades studentmössans betydelse. Den blev inte längre ett tecken på att någon redan var universitetsstudent, utan på att man klarat studentexamen. Den visade att man klarat något svårt som få hade möjlighet att göra. Ännu på 1950-talet var det få som tog studenten. Studentmössan blev därför en glädjesymbol och en tydlig markör för vilka som tagit sig vidare i skolsystemet.

Men den rollen förändrades igen. Under 1960-talet byggdes utbildningen ut och fler började studera. När

gymnasiet växte blev det gamla examenssystemet allt svårare att bära. Inför 1970-talets bredare gymnasieskola passade den gamla studentexamen inte längre. Därför avskaffades den 1968. Ironiskt nog verkar året också ha blivit ett toppår för studentmössan, när osäkerheten ökade kring traditionens framtid ville många bära studentmössan en sista gång.

Under 1970-talet blåste vänstervågen genom Sverige. Jämlikhet, kollektivet och en bredare skola stod i fokus. Studentmössans vara eller inte vara diskuterades. Den försvann inte, men den satt inte lika självklart på huvudet längre.

Först på 1980-talet fick studentmössan nytt liv, nu som mer generell symbol över att gå ut gymnasiet. Det är därför Studentindex börjar 1980. Det är då studentfirandet börjar ta den form vi känner igen i dag.

02. Student- traditionen i siffror

Så förändrades student-
firandets prislapp 1980–2025

Studentfirandet rankas högre än både jul, giftermål och födelsedagar. I en undersökning 2022 som gjordes på uppdrag av ABC-Gruppen tillsammans med konsultbolaget EY-Parthenon, där 1 100 blivande studenter deltog, fick studenten rankningen 4,4 av 5 som den viktigaste traditionen. Det speglar hur studenten upplevs i stunden – som en stark och avgörande milstolpe i livet.

Med Studentindex har vi följt hur kostnaden för studentmössan, studentkostymen, studentskylten och smörgåstårten har utvecklats mellan 1980 och 2025. Alla delar har blivit dyrare. Inflation är en viktig förklaring, men inte den enda. Även högre råvarupriser, dyrare transporter och oro i omvärlden, särskilt under senare år, har påverkat kostnaderna.

Produkt	1980	2025	Ökning
KPI i Sverige****	100	418	318%
Studentskylt*	70 kr (1985)	339 kr	384%
Studentkostym (snitt)**	1 900 kr	3 400 kr	79%
Smörgåstårta (20 bitar)*	120 kr	1 652 kr	1277%
Studentmössa (utan tillval)***	89 kr	499 kr	461%
Tillval studentmössa (snittpris)***	663 kr (2010)	1 401 kr	111 %

KPI ökade med 318 procent mellan 1980 och 2025. En enkel studentmössa utan tillval steg under samma tid med 461 procent. Studentkostymen ökade med 79 procent, medan smörgåstårten ökade mest i tabellen: 1 277 procent. För studentmössa med tillval saknas jämförbar siffra för 1980, eftersom sådana tillval inte fanns då. Äldre siffror bör läsas med viss försiktighet, eftersom underlaget i arkiven inte alltid är heltäckande.

KÄLLOR:

* Snittpriser baserade på prishämtningar från annonser mellan 1980 och 2025 från Kungliga biblioteket och Mediearkivet Retriever

** Uträkning baserad på inhämtning av priser från återförsäljare (Tremark i Alingsås) av Tiger of Sweden, annonser från Dressman (hämtade från Mediearkivet Retriever) samt KPI på Kläder och Skor 1980-2025 från SCB.

*** Uträkning baserad på annonser (NK, Wigans, Thernlunds, MEA) hämtade hos Kungliga biblioteket 1980-2005 samt egen statistik från ABC-Gruppen, Crownstudent

**** SCB

Under de här decennierna har studentfirandet vuxit. Det har fått fler inslag, fler alternativ och större utrymme för personliga uttryck. Det gör att studentfirandet i dag ofta kostar mer än förr – inte bara för att priserna stigit, utan för att studentfirandets omfattning och möjlighet att uttrycka sig har ökat.

Under de här decennierna har studentfirandet vuxit. Det har fått fler inslag, fler alternativ och större utrymme för personliga uttryck.

Bakom varje del finns också en egen historia.

Studentmössan var länge ganska standardiserad.

Kostymen blev tidigt en del av en växande konsumtionsmarknad. När Oscar Jacobson började sälja konfektionskostymer i fasta storlekar år 1908 kostade en kostym 22 kronor.

Studentskylten var ännu inte en självklar studentprodukt i början av 1980-talet. Då syns i stället annonser om fotoförstoringar att fästa på skylten.

Det säger något om hur studenttraditionen med tiden blivit större, mer kommersiell och mer personlig.

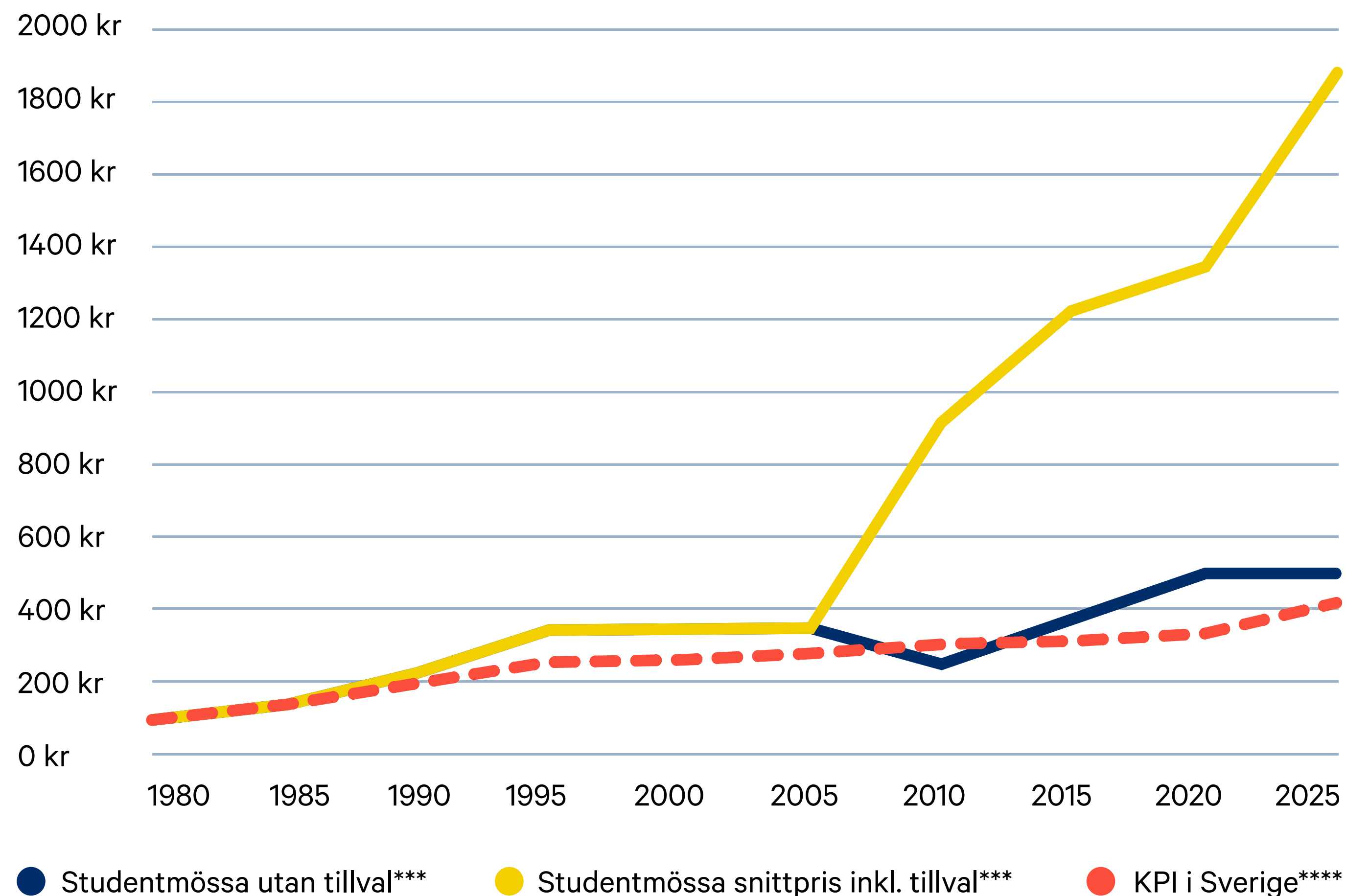
Traditionen har med tiden blivit större

03.

Så blev studentmössan ett eget minne

Från gemensam symbol till en sorts tidskapsel från skolorn

Studentmössan med och utan tillval jämfört med konsumentprisindex (KPI)

Efter år 2005 började mängden möjliga tillval öka dramatiskt och studentmössan blir en mer personlig symbol vilket gjorde att snittpriset på studentmössan ökade snabbt medan priset för studentmössa utan tillval följde KPI närmre.

I tabellen syns ett tydligt skifte mellan 2005 och 2010. Utvecklingen kan inte längre främst förklaras av inflation. Något annat har hänt: ett nytt köpbeteende har vuxit fram, samtidigt som studentmössan förändrats som produkt.

Under lång tid var studentmössan i stort sett likadan för alla. Men runt 2005 började enklare tillval lanseras på marknaden, som enklare brodyr fram. Det var det första tillvalet som gjorde studentmössan personlig.

Efter mitten av 2010-talet växte utbudet ytterligare. Fler delar av studentmössan blev valbara.

Runt 2010 hade valen blivit fler. Det gick att välja mellan olika modeller, lägga till brodyr på fler ställen, ändra detaljer i kokard och skärm och ge studentmössan ett mer personligt uttryck.

Efter mitten av 2010-talet växte utbudet ytterligare. Fler delar av studentmössan blev valbara. Brodyrer, gravyrer och symboler kunde nu placeras på flera olika ställen, ofta med namn, skolans namn, årtal eller andra personliga detaljer. Materialen fick också större betydelse. Det märktes i skärmar, innerremmar och det svarta bandet, där mer exklusiva alternativ tog plats. Alcantara och fullnarvsläder blev snabbt populära. Samtidigt utvecklades kokarderna, de runda emblemen framtill på studentmössan, som nu kunde göras i metall, 18-karats guldplätering och prydas med kristaller från Swarovski. Till och med en insydd, dold LED-skärm introducerades, som kunde styras via mobilen och visa olika texter och symboler.

Den som en gång varit ganska enhetlig började alltmer likna ett föremål som kunde stylas, byggas ut och göras till sitt eget.

Samtidigt förändrades också studentmössans roll. Den blev inte bara något man bar på utspringet, utan något man laddade med minnen och en stark symbolisk innebörd över att bli mer vuxen. Det kunde handla om ett citat som en lärare alltid sa, en bild på en vän, ett favoritlag eller en liten detalj som matchade kläder eller smycken just den dagen. Studentmössan blev mer än ett plagg.

Den blev en tidskapsel från skolåren, ett föremål som bar på känslor, relationer och identitet.

Det är också här prisutvecklingen måste förstås. Kurvan berättar inte bara om högre priser. Den berättar också om hur studentmössan gått från standardplagg till personlig produkt.

Pandemin gav utvecklingen ytterligare kraft. När studentfiranden ställdes in eller bantades ned, försvann inte behovet av avslut – det sköts på framtiden. När firandet återkom blev viljan att markera ögonblicket ännu starkare.

Samtidigt har studentfirandet fått en större plats i många familjer. Studentmössan blir ett synligt bevis på stolthet och hårt arbete. Ett minne av något man kämpat sig fram till – och för många ett steg mot en bättre framtid.

När studentmössan får mer betydelse, förändras dess värde. Då blir tillvalen inte bara pynt. De blir spår av en tid i livet då mycket står på spel, då vänskaper formas, identiteter prövas och framtiden känns nära. Studentmössan bär berättelsen om vem man var just då.

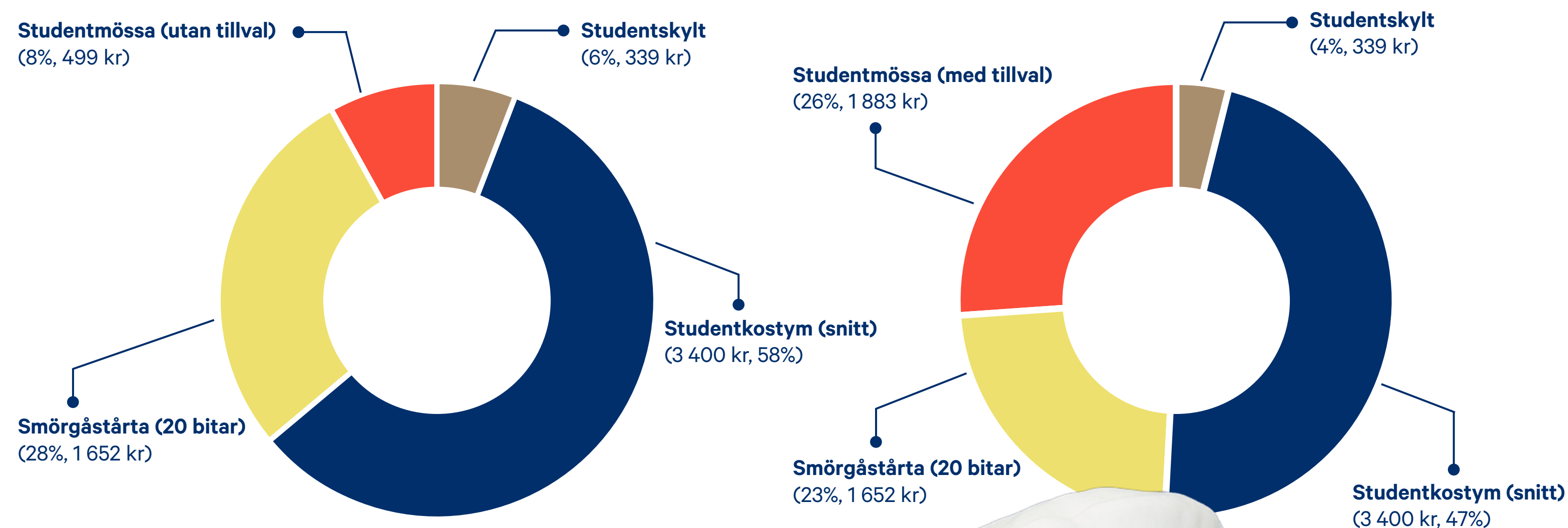
04.

Studentfirandet blev ett litet bröllop

Bakom utspringet finns en större nota

2025 Kostnader för vanliga delar av studentfirandet

8

Diagrammen visar några typiska kostnader för vanliga delar av studentfirandet. När studentmössan är utan tillval (vänster diagram) utgör den 8 procent av kostnaden. Med tillval, när studentmössan blir mer personlig, går den upp till 26 procent (höger diagram). Ofta tillkommer många fler utgifter, som champagne, fester och presenter vilket gör studentmössornas andel av studentfirandet ännu lägre.

I april 2026 rapporterade TV4 att ett genomsnittligt **studentfirande** nu kostar över

23 000 kr

Studentfirandet är inte bara en mösspåtagning. Det är ett helt paket av händelser och kostnader: champagnefrukost, 100-dagars fest, mösspåtagning, studentskiva, bal, studentflak, resa, kläder, skor, hår, presenter och mottagning hemma.

I pajdiagrammen syns bara några vanliga kostnader för studentfirandet 2025/2026. Den största delen ligger på studentkostymen och smörgåstårtan. Men här har vi räknat lågt. Diagrammen visar bara en liten del av det som i dag ofta ingår i ett vanligt studentfirande.

Andra uppskattningar pekar betydligt högre. Studentmottagningen.se bedömer att studenten totalt

kan landa på omkring 13 000 till 17 000 kronor när fler delar räknas in. Svensk Handel uppskattade att ett hushåll som firade en student 2024 gjorde inköp i handeln för i snitt 5 500 kronor. SEB skrev 2025 att familjer uppskattade kostnaden för ett studentfirande till omkring 20 000 kronor.

Bakom några timmar på ett flak ligger ofta månader av planering, fester, aktiviteter, prioriteringar och utgifter

I april 2026 rapporterade TV4 att ett genomsnittligt studentfirande nu kostar över 23 000 kronor. Utifrån dessa siffror för det totala firandet så utgör en studentmössa utan tillval på 499 kronor bara två procent av den totala kostnaden medan snittstudentmössan med tillval på 1883 kronor hamnar på åtta procent. Det innebär att kostnaderna för studentmössan ofta är under tio procent av de totala kostnaderna för studentfirandet.

Studentfirande har blivit mer än ett utspring. Bakom några timmar på ett flak ligger ofta månader av planering, fester, aktiviteter, prioriteringar och utgifter. För många har studenten blivit något av ett litet bröllop.

05.

Så formas framtidens student- firande

Studenttraditionen står aldrig still. Varje generation gör dagen till sin egen.

Förr handlade frågan om studentmössan ens skulle finnas kvar. I dag handlar den mer om hur den ska få se ut: enkel och likadan för alla, eller personlig och formad efter den som bär den. Men under den diskussionen finns något större. Hur vill vi minnas en tid som bara sker en gång i livet?

En färg, en brodyr, en insida med ett namn eller ett datum. Små val som gör att dagen känns mer som ens egen.

Framtidens studentfirande lär rymma flera spår samtidigt. För vissa är det enkla nog. För andra betyder detaljerna allt. En färg, en brodyr, en insida med ett namn eller ett datum. Små val som gör att dagen känns mer som ens egen, och som speglar personlighet och stil.

Samtidigt återvänder något äldre. En ärvd studentmössa. Ett lånat plagg. Något nytt blandat med något som redan

har en historia. Kanske blir framtidens student lite som ett bröllop: inte bara nytt och fint, utan också något som bär minnen från någon annan.

Det är kanske där framtiden finns – i försöket att få dagen att kännas sann. Att låta studentfirande rymma både den man har varit och den man är på väg att bli.

Trender kommer och går, men kärnan består. Framtidens student kommer inte främst att fråga vad studentmössan kostade, utan vad den betydde. Om den speglade vem man var och bar något man vill minnas. Där lever studentfirandet vidare – i viljan att göra dagen till sin egen. Att känna stolthet, vemod och framtidstro på samma gång, och att bära med sig känslan långt efter att studentmössan hängtts tillbaka i hatthyllan.

*Hur vill vi minnas en tid som
bara sker en gång i livet?*

06.

Snabba frågor & svar

Varför har studentmössan blivit dyrare?

För att den har gått från standardprodukt till ett mer påkostat personligt minne. Det är främst tillvalen som driver upp snittpriset – inte studentmössan utan tillval.

Har studentmössan utan tillval också ökat snabbare än inflationen?

Knappt, priset på en enkel studentmössa följer ganska nära konsumentprisindex de senaste 45 åren.

Gör de ökade priserna på studentmössan hela studentfirandet dyrare?

Inte nödvändigtvis. En studentmössa utan tillval är ofta en liten del av den totala kostnaden. Med många tillval kan den ta större plats, men mat och dryck, kläder, fester och presenter utgör ofta mer än 90 % av kostnaderna för studentfirandet. Kostnaderna för studentmössan hamnar med andra ord ofta under 10 % av de totala kostnaderna för studentfirandet.

När började studentmössan bli mer personlig?

Efter år 2005 när mängden tillval ökade kraftigt och studentmössan blev en tydligare symbol för att uttrycka identitet och minnen.

Måste studentmössan verkligen vara dyr?

Nej. En studentmössa utan eller med få enkla tillval kostar relativt lite. Det är graden av personalisering som avgör priset – hur mycket man vill lägga på

studentmössan är i grunden ett val och prioritering. Men trenden sedan 2005 är att fler vill personalisera och lyxa till sin studentmössa.

Varför har smörgåstårtan ökat så mycket mer i pris än annat?

Den påverkas av ökade livsmedelspriser, arbetskostnader och ökade krav på innehåll, kvalitet och presentation.

Hur viktig är studenttraditionen i dag?

Mycket viktig. Vår undersökning visar att studentfirandet rankas högre av studenterna än jul, giftermål och födelsedagar. Inte konstigt att fler vill investera rejält i studentfirandet.

**Grattis till alla studenter
– då, nu och framåt.**

